

Силабус курсу Безпека життєдіяльності та основи охорони праці

Ступінь вищої освіти – бакалавр
Галузь знань – А Освіта
Спеціальність – А5 Професійна освіта
Спеціалізація – А5.39 Професійна освіта (Цифрові технології)
Освітньо-професійна програма – Професійна освіта (Цифрові технології)
Рік навчання: 1, Семестр: 1
Кількість кредитів: 4 Мова викладання: українська

Керівник курсу

ПІП

Старший викладач кафедри освітології і педагогіки, д. філософії
Коляса Павло Іванович

Контактна інформація

p.koliasa@wunu.edu

Опис дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці» є формування у здобувачів вищої освіти цілісного уявлення про безпеку людини в умовах повсякденної та професійної діяльності, набуття системних знань про закономірності виникнення небезпечних і шкідливих факторів природного, техногенного, соціального та виробничого характеру, а також розвиток здатності і готовності до їх ідентифікації, оцінювання та мінімізації.

Дисципліна спрямована на оволодіння здобувачами вищої освіти нормативно-правовими основами охорони праці, принципами організації безпечного освітнього і виробничого середовища, методами профілактики травматизму та професійних захворювань, формування культури безпеки і відповідального ставлення до власного життя та здоров'я інших осіб. Істотне значення під час вивчення дисципліни відведено підготовці майбутніх педагогів професійного навчання до застосування вимог безпеки життєдіяльності та охорони праці в умовах закладу вищої освіти та цифровізованого освітнього процесу, зокрема під час використання цифрових технологій, технічних засобів навчання та організації освітньої діяльності з дотриманням принципів безпеки, ергономіки та здоров'язбереження.

Структура курсу

Години (л./ пр.)	Тема	Результати навчання	Завдання
2/2	Тема 1. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності	знати та розуміти предмет, завдання, принципи і базові поняття безпеки життєдіяльності; розуміти сутність небезпек, їх джерела та шкідливі фактори вміти класифікувати надзвичайні ситуації та оцінювати їх потенційні наслідки.	Поточне опитування, дискусійне обговорення проблемних запитань, виконання практичних завдань
2/2	Тема 2. Нормативно-правове регулювання безпеки життєдіяльності	знати основні положення національного та міжнародного законодавства у сфері безпеки життєдіяльності; розуміти роль Конституції України та галузевих нормативно-правових актів у забезпеченні безпеки; вміти орієнтуватися в системі правового регулювання безпеки життєдіяльності.	

2/2	Тема 3. Основні види національної та економічної безпеки життєдіяльності	знати основні види національної, соціальної, інформаційної та економічної безпеки; розуміти загрози економічній та інформаційній безпеці та їх вплив на життєдіяльність; вміти аналізувати фактори ризику та визначати засоби їх подолання.	
2/2	Тема 4. Екологічна безпека	знати основні засади екологічної безпеки та охорони довкілля; розуміти взаємозв'язок техногенної діяльності та екологічних ризиків; вміти застосовувати базові принципи екологічно безпечної поведінки.	Поточне опитування, тестування, дискусійне обговорення проблемних запитань, аналіз кейсів та розв'язання проблем
2/2	Тема 5. Воєнна безпека	знати сучасні фактори воєнної небезпеки та види ураження; розуміти вплив воєнних дій на безпеку населення і довкілля; вміти діяти безпечно в умовах збройного протистояння.	
2/2	Тема 6. Пожежна безпека. Засоби пожежогасіння	знати основні причини пожеж та засоби пожежогасіння; розуміти вимоги пожежної безпеки й евакуації людей; вміти застосовувати алгоритм дій у разі виникнення пожежі.	
2/2	Тема 7. Вибухобезпека	знати види вибухів і вибухонебезпечних речовин; розуміти небезпечні фактори вибуху та засоби захисту; вміти правильно діяти у разі виявлення вибухонебезпечних предметів.	
2/2	Тема 8. Технічна та електробезпека	знати основи технічної та електробезпеки; розуміти дію електричного струму на організм людини; вміти застосовувати заходи електробезпеки та надавати долікарську допомогу.	
2/2	Тема 9. Забезпечення безпеки життєдіяльності у сфері професійної освіти	розуміти значення безпеки життєдіяльності в освітньому середовищі; знати нормативні вимоги щодо безпеки в закладах освіти; вміти ідентифікувати ризики та брати участь у створенні безпечних умов навчання.	Поточне опитування, дискусійне обговорення проблемних запитань, виконання практичних завдань / кейсів
2/2	Тема 10. Наукові, правові та організаційні основи охорони праці	знати предмет, методи та принципи охорони праці; розуміти систему державного управління охороною праці; вміти аналізувати сучасні проблеми охорони праці.	Поточне опитування, дискусійне обговорення проблемних запитань, виконання практичних завдань
2/2	Тема 11. Гарантії прав на охорону праці	знати права працівників на охорону праці та соціальні гарантії; розуміти особливості охорони праці окремих категорій осіб; вміти застосовувати норми законодавства у сфері охорони праці.	
2/2	Тема 12. Умови та гігієна професійної діяльності в закладах освіти	знати гігієнічні вимоги до умов професійної діяльності; розуміти вплив умов праці на працездатність і здоров'я; вміти застосовувати заходи профілактики стомлення та перевтоми.	Питання для обговорення, тестування, практичні завдання
2/2	Тема 13. Організація охорони праці в закладі професійної освіти	знати систему управління охороною праці в закладі освіти; розуміти роль служби охорони праці та інструктажів; вміти діяти відповідно до встановлених процедур безпеки	Поточне опитування, дискусійне обговорення проблемних запитань, виконання практичних завдань
2/2	Тема 14. Профілактика виробничого травматизму	знати основні причини виробничого травматизму; розуміти порядок розслідування нещасних випадків; вміти застосовувати профілактичні заходи з попередження травматизму.	Питання для обговорення, тестування, аналіз кейсів, практичні завдання
2/2	Тема 15. Основи цивільного захисту в Україні	знати структуру та завдання системи цивільного захисту; розуміти повноваження суб'єктів цивільного захисту; вміти діяти відповідно до вимог цивільного захисту в надзвичайних ситуаціях.	Поточне опитування, дискусійне обговорення проблемних запитань, виконання практичних завдань

Літературні джерела

1. Атаманчук П. С., Мендерецький В. В., Панчук О. П., Чорна О. Г. Основи охорони праці: навчальний посібник. Київ : ЦУЛ, 2011. 224 с.
2. Безпека життєдіяльності : навч. посібник; за ред. Є. П. Желібо. 6-е вид. Київ: Каравела, 2011. 344 с.
3. Воробйов О. О. Надзвичайні ситуації воєнного часу та їх вплив на життєдіяльність людей : методичні рекомендації до практичних занять / уклад. О. О. Воробйов. Чернівці : ЧНУ, 2009. 20 с.
4. Гандзюк М. П., Желібо Є. П., Халімовський М. О. Основи охорони праці : підручник. 5-е вид.; за ред. М. П. Гандзюка. Київ: Каравелла, 2010. 384 с.
5. Грибан В. Г., Казначеев Д. Г., Бойко О. І. Безпека життєдіяльності та охорона праці у схемах: навчальний посібник / за заг. ред. В. Г. Грибана. Дніпро : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2019. 208 с.
6. Грибан В. Г., Фоменко А. Є., Казначеев Д. Г. Безпека життєдіяльності та охорона праці: підручник. Дніпро: ДДУВС, 2022. 388 с.
7. Грибан В. Г., Фоменко А. Є., Казначеев Д. Г. Охорона праці та особиста безпека працівників у сфері правоохоронної діяльності України: підручник. Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2018. 360 с.
8. Державна служба з надзвичайних ситуацій. URL: <http://dsns.gov.ua/ua/Nebezpeki-tehnogennogo-harakteru.html>.
9. Кодекс законів про працю України (редакція від 25.09.2019). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.
10. Кодекс Цивільного захисту України із змінами. *Відомості Верховної Ради України*, 2015, № 14, ст. 96.
11. Козяр М. М., Бедрій Я. І., Станіславчук О. В. Основи охорони праці, безпеки життєдіяльності та цивільного захисту населення : навчальний посібник. Київ : Кондор, 2011. 458 с.
12. Конвенція про заборону розробки, виробництва, накопичення, застосування хімічної зброї та про її знищення від 13.01.2018. URL : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_182.
13. Конституція України : прийнята на V сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
14. Криволапчук В. О., Тодуров І. М., Бондарчук М. Т. та ін. Особиста безпека: навчально-практичний посібник / за заг. ред. М. Г. Вербенського. Київ: ВПЦ МВС України, 2006. 169 с.
15. Надзвичайні ситуації та цивільний захист населення: навч. посібник; за ред. С. П. Сонько. Львів: «Магнолія 2006» 2006, 232 с.
16. Про використання Методичних матеріалів щодо організації навчання і перевірки знань, проведення інструктажів з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності : лист МОН України від 16.06.2014 № 1/9-319. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-319729-14#Text>.
17. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення : Закон України від 24.02.1994. *Відомості Верховної Ради України*, 1994, № 27, ст. 218.
18. Про затвердження державних санітарних правил «Основні санітарні правила забезпечення радіаційної безпеки України»: наказ МОЗ України від 02.02.2005 № 54. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0552-05>.
19. Про затвердження Інструкції про порядок взаємодії територіальних органів поліції та міжрегіональних територіальних органів. Національної поліції України під час реагування на надзвичайні ситуації, у випадку введення правового режиму воєнного чи надзвичайного стану: наказ МВС України від 31.10.2016. № 1129. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/RE29953>.
20. Про затвердження Положення про Державну службу України з питань праці: постанова Кабінету Міністрів України від 11.02.2015 № 96. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/96-2015-%D0%BF#Text>.

21. Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту: постанова Кабінету Міністрів України від 09.01.2014. № 11. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/11-2014-%D0%BF#Text>.
22. Про затвердження Положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці в закладах, установах, організаціях, підприємствах, підпорядкованих Міністерству освіти і науки України : наказ МОН України від 18.04.2006 № 304. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0806-06#Text>.
23. Про затвердження Типового плану запровадження та забезпечення заходів правового режиму воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях : постанова Кабінету Міністрів України від 22.07.2015. № 544. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/544-2015-%D0%BF#Text>.
24. Про затвердження Типового положення про регіональну та місцеву комісію з питань техногенно-екологічної безпеки і надзвичайних ситуацій: постанова Кабінету Міністрів України від 17.06.2015 № 409. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/409-2015-%D0%BF#Text>.
25. Про захист людини від впливу іонізуючих випромінювань: Закон України від 14.01.1998. Відомості Верховної Ради України. 1998. № 22. Ст. 115.
26. Про Національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018. *Відомості Верховної Ради України*, 2018, № 31, ст. 241.
27. Про охорону праці : Закон України від 14.10.1992. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 49. Ст. 668.
28. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015. *Відомості Верховної Ради України*, 2015, № 28, ст. 250.
29. Про правовий режим надзвичайного стану: Закон України від 16.03.2000. *Відомості Верховної Ради України*, 2000, № 23, ст. 176.
30. Рада національної безпеки і оборони України. URL: <http://www.rainbow.gov.ua>.
31. Скобло Ю., Цапко В., Мазоренко Д., Тіщенко Л. Безпека життєдіяльності : навчальний посібник / за ред. В. Г. Цапка. 4-те вид., перероб. і доп. Київ: Знання, 2006. 397 с.
32. Собакарь А. О., Казначеев Д. Г., Поливанюк В. Д., Бойко О. І. Цивільний захист у схемах: навчальний посібник. Дніпро : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2018. 144 с.
33. Сокурєнко В. В., Бандурка О. М., Бортник С. М. та ін. Безпека життєдіяльності та охорона праці : підручник / за заг. ред. В. В. Сокурєнка. Харківський національний університет внутрішніх справ. Харків: ХНУВС, 2021. 308 с.
34. Ярошевська В. М. Безпека життєдіяльності: підруч. Київ: ВД «Професіонал», 2004. 559 с.

Політика щодо оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів і перескладання.** Для виконання усіх видів завдань здобувачами вищої освіти і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів проводиться в установленому порядку.
- **Політика щодо академічної доброчесності.** Списування під час проведення контрольних заходів заборонені. Під час контрольного заходу здобувач вищої освіти може користуватися лише дозволеними допоміжними матеріалами або засобами, йому забороняється в будь-якій формі обмінюватися інформацією з іншими здобувачами вищої освіти, використовувати, розповсюджувати, збирати варіанти контрольних завдань.
- **Політика щодо відвідування.** Відвідування занять є обов'язковим, пропуски практичних занять відпрацьовуються. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в дистанційній формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

Політика щодо визнання результатів навчання

Відповідно до «Положення про визнання в Західноукраїнському національному університеті результатів попереднього навчання»

(https://www.wunu.edu.ua/pdf/pologenya/Polozhennya_ruzult_poper_navch.pdf)

здобувачам вищої освіти може бути зараховано результати навчання (неформальної/інформальної освіти, академічної мобільності тощо) на підставі підтвердних документів (сертифікати, довідки, документи про підвищення кваліфікації тощо). Рішення про зарахування здобувачу результатів (певного освітнього компонента в цілому, або ж окремого виду навчальної роботи за таким освітнім компонентом) приймається уповноваженою Комісією з визнання результатів навчання за процедурою, визначеною вищезазначеним положенням.

Оцінювання

В процесі вивчення дисципліни «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці» використовують наступні методи оцінювання навчальної роботи здобувачів за 100-бальною шкалою:

- поточне опитування;
- оцінювання участі в дискусійному обговоренні проблемних запитань;
- тестовий контроль;
- оцінювання виконання практичних завдань;
- оцінювання виконання модульного контролю;
- оцінювання виконання тренінгу;
- оцінювання самостійної роботи студентів.

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	Модуль 4
20%	20%	20%	20%	5%	15%
Поточне оцінювання*	Модульний контроль	Поточне оцінювання	Модульний контроль	Тренінг	Самостійна робота
Середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час опитування на практичних заняттях з тем 1-9	50 балів тестові завдання, по 25 балів на письмову відповідь на 2 питання	Середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час опитування на практичних заняттях з тем 10-15	50 балів тестові завдання, по 25 балів на письмову відповідь на 2 питання	Оцінка за виконані усі тренінгові завдання (по 25 балів за кожне)	Оцінка за виконані 10 практичних завдань (по 10 балів за кожне завдання, всього 100 балів)

*Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок отриманих під час занять (кожен здобувач має бути оцінений кожного практичного заняття). Пропуски практичних занять обов'язково відпрацьовуються в години консультацій, в іншому випадку вони вважаються оцінкою «0» та враховуються при визначенні середнього арифметичного.

**Оцінювання теоретичних питань модульного контролю відбувається відповідно до таблиці критеріїв оцінювання усної або письмової відповіді.

Оцінювання поточного опитування під час практичного заняття відбувається в обсязі 100 балів. Відповіді на питання для обговорення – 25 балів; участь у дискусійному обговоренні проблемних запитань – 25 балів; виконання одного кожного практичного завдання – 25 балів. Таким чином під час практичного заняття збалансовано оцінюються результати освітньої діяльності здобувача у різних видах і форма навчальної діяльності. Оцінка за питання для обговорення та участь у дискусійному обговоренні проблемних запитань виставляється відповідно до таблиці критеріїв оцінювання усної відповіді; за виконання практичного завдання – таблиці критеріїв оцінювання виконання практичного завдання.

Таблиця критеріїв оцінювання усної відповіді

Бали / Критерій	0 балів	1 бал	2 бали	3 бали	4 бали	5 балів
1. Повнота відповіді (усна/письмова)	Відсутня відповідь або повністю не за темою	Дуже коротка, уривчаста, не розкриває питання	Лише часткове розкриття теми, значні пропуски	Тема загалом розкрита, однак	Відповідь майже повна, охоплено основні аспекти	Повна, вичерпна відповідь із висвітленням

				бракує важливих аспектів		усіх аспектів
2. Точність і правильність викладу (усного/ письмового)	Повністю неправильна відповідь	Переважають грубі помилки	Значні неточності та спотворення понять	Загалом правильно, але є деякі неточності	Майже без помилок, є поодинокі неточності	Абсолютна правильність, наукова точність
3. Глибина розуміння	Не виявляє розуміння	Поверхнєве розуміння	Обмежене пояснення, без глибини	Часткове пояснення причинно-наслідкових зв'язків	Достатнє розуміння, пояснення із прикладами	Глибоке розуміння, узагальнення, системне пояснення
4. Аргументованість відповіді (усної/ письмової)	Відсутні аргументи	Аргументів мало, вони непереконливі	Аргументів достатньо, але без підтвердження	Аргументи є, але не завжди переконливі	Аргументована відповідь із прикладами	Сильна аргументація з прикладами, доказами, посиланнями
5. Застосування теорії на практиці (усне/ письмове обґрунтування)	Відсутнє	Немає прикладів, лише абстрактні твердження	Наведено приклади, але недоречні	Доречні приклади, але неповні	Практичні приклади доречні та різноманітні	Теорія застосована вдало, наведено яскраві й різноманітні приклади

Таблиця критеріїв оцінювання виконання практичного завдання

Критерій оцінювання	0 балів	1 бал	2 бали	3 бали	4 бали	5 балів
Розуміння завдання та правильність його виконання	Завдання не зрозуміле, виконано неправильно	Розуміння фрагментарне, допущено суттєві помилки	Загальне розуміння, помилки впливають на результат	Завдання виконано правильно з окремими неточностями	Завдання виконано правильно, зауваження	Завдання виконано повністю правильно та усвідомлено
Логічність, послідовність і обґрунтованість рішень	Відсутня логіка виконання	Логіка порушена, рішення необґрунтовані	Логіка частково простежується	Рішення загалом логічні	Чітка логіка й послідовність	Рішення логічні, послідовні та аргументовані
Практична доцільність і реалістичність запропонованих дій	Запропоновані дії нереалістичні	Дії малореалістичні для умов ЗВО	Частково реалістичні	Реалістичні, але потребують доопрацювання	Реалістичні та придатні до застосування	Реалістичні, прості й ефективні для реальних умов
Дотримання вимог безпеки та нормативних засад	Вимоги безпеки ігноруються	Вимоги враховано формально	Часткове дотримання вимог	Загалом дотримано вимог безпеки	Повне дотримання вимог	Повне дотримання + усвідомлена культура безпеки
Самостійність виконання та організація роботи	Робота не виконана або повністю залежна від інших	Мінімальна самостійність	Часткова самостійність	Достатня самостійність	Високий рівень самостійності	Повна самостійність, ініціативність, відповідальність

Оцінка за виконання завдання тренінгу - 25 балів за одне завдання (як результат 100 балів по 25 за кожне з 4-х). Здобувач вищої освіти виконує відведене завдання під час тренінгових занять в аудиторії. Оцінювання виконання завдань тренінгу відбувається відповідно до таблиці критеріїв оцінювання виконання тренінгового завдання.

Таблиця критеріїв оцінювання виконання тренінгового завдання

Критерій оцінювання	1 бал	2 бали	3 бали	4 бали	5 балів
Розуміння ситуації та умов завдання	Частково зрозумів ситуацію, є суттєві	Загальне розуміння, але	Правильно зрозумів ситуацію,	Повністю зрозумів умови, коректно їх	Глибоко зрозумів ситуацію,

	неточності	окремі умови проігноровано	незначні неточності	врахував	врахував усі деталі та контекст
Логічність і послідовність запропонованих дій	Дії хаотичні, без чіткої послідовності	Послідовність частково порушена	Загалом логічна послідовність дій	Чітка, продумана послідовність дій	Послідовність безпечна, обґрунтована й професійно виражена
Відповідність дій вимогам безпеки	Запропоновані дії містять небезпечні помилки	Частково відповідають вимогам безпеки	Загалом відповідають вимогам безпеки	Повністю відповідають вимогам безпеки	Повністю відповідають вимогам і демонструють культуру безпеки
Практична доцільність рішень	Запропоновані дії нереалістичні для ЗВО	Частково реалістичні, потребують суттєвих доопрацювань	Реалістичні, але не повністю продумані	Реалістичні й придатні до застосування	Реалістичні, прості та ефективні для реальних умов ЗВО
Активність і залученість у тренінг	Пасивна участь	Обмежена участь у виконанні завдання	Стабільна участь у роботі	Активна участь, ініціативність	Висока активність, конструктивна взаємодія з іншими

Оцінювання виконання завдань самостійної роботи здійснюється відповідно до таблиці, критеріїв оцінювання завдань самостійної роботи (максимум - 10 балів за одне завдання; як результат - 100 балів за усі виконані завдання).

Таблиця критеріїв оцінювання завдань самостійної роботи

Критерій оцінювання	0 балів	1 бал	2 бали
Відповідність змісту завдання темі та вимогам	Завдання не відповідає темі або вимогам, зміст розкрито неправильно	Завдання загалом відповідає темі, але розкрито частково або поверхово	Завдання повністю відповідає темі та вимогам, зміст розкрито коректно
Глибина аналізу та обґрунтованість висновків	Аналіз відсутній або формальний, висновки не обґрунтовані	Аналіз наявний, але недостатньо послідовний або аргументований	Проведено логічний аналіз, висновки чіткі та обґрунтовані
Практична спрямованість і застосування знань	Відсутній зв'язок із практикою професійної діяльності	Частково простежується практична спрямованість	Чітко продемонстровано застосування знань у професійній діяльності
Самостійність виконання та логічність структури	Робота неструктурована або має ознаки копіювання	Загалом самостійна, але порушена логіка або структура викладу	Самостійна, логічно структурована та послідовна
Якість оформлення та дотримання вимог порт фоліо	Недотримано вимог до оформлення, численні помилки	Оформлення загалом коректне, є незначні недоліки	Повністю дотримано вимог, акуратне та читабельне оформлення

Шкала оцінювання здобувача освіти:

За шкалою Університету	За національною шкалою	За шкалою ЄКТС
90-100	“Відмінно”	A (відмінно)
85-89	“Добре”	B (дуже добре)
75-84		(добре)
65-74	“Задовільно”	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	“Незадовільно”	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
01-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)